

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΛΑΜΠΡΟΣ.

(Ἀπόσπασμα ποιήματος τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ.)

Ἀπατῶνται οἱ λέγοντες τὸν αἰοδιμον Διονύσιον Σολωμὸν ἀρεσκόμενον τῷ
μηδὲν πράττειν· ὁ ἀνὴρ ἐποίει, καὶ ἐποίει ἀδιαλείπτως, ὡς μαρτυροῦσιν οἱ
ἐκ τοῦ σύνεγγυς εἰδότες τὸν ἄνδρα· ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας τοῦλάχιστον,
εὐτυχήσας νὰ συνοικειωθῇ τῷ περιδλέπτῳ αἰοιδῷ, γινώσκει πολλὰς
καὶ παντοίας αὐτοῦ ποιήσεις, τὰς ὑποίας, ἐν περιπάτῳ ὥς ἐπιτοπολὺ, ἐνεπι-
στεύθη αὐτῷ· ἐσπινθηρεβόλουν τότε αἱ ὀφθαλμοὶ του, καὶ τὰ χεῖλη του ἔτρεμον,
καὶ αἱ τρίχες του ἔφρισσον, ὅταν, δίκην μαργαριτῶν, ἐξέχεε τὸ στό-
μα του τὰ θαυμάσια ἔπη, καὶ ὁ ταπεινὸς ἐγὼ, ὅλος ὕμνατα καὶ ὅλος
ἀκοή, ἀνηρτώμην ἀπὸ τῶν χειλέων του καὶ μετείχον τοῦ ἁγίου ἐνθουσια-
σμοῦ του. Πολλάκις, μέσῳ νυκτὸς ἀνεφέλου, ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ παλαιοῦ
τῆς Κερκύρας φρουρίου, ἀπήγγειλέ μου ὁλόκληρα ἄσματα τοῦ ἀνεκδότου
ἐπικοῦ ποιήματός του ἢ ἄλλωσις τοῦ Μεσολογγίου· ἀλλ' ὁ ἀνὴρ εἶχε τὰς
ἰδιοτροπίας του, καὶ μία τούτων ἦτον ἡ πρὸς τὴν διὰ τύπου δημοσίευσιν
τῶν ποιημάτων του ἀποστρόφῃ· διὰ τοῦτο πολλοὶ τῶν φίλων αὐτοῦ,
σεβόμενοι τὰς τούτου ἀδυναμίας, ἀπείχον τοῦ νὰ μετατυπώσωσιν ἢ ἐκδώ-
σωσιν εἰς φῶς ὅσα τυχὸν ἐνεπιστεύθη αὐτοῖς, ἢ ἅπαξ ἐκδοθέντα παρεμορ-
φώθησαν ἢ ἡλλοιώθησαν διαστραφέντα. Ἐκείνου πλὴν θανόντος, ἡ ἀποχὴ
αὕτη ἀποβαίνει ἀδικαιολόγητος καὶ πῶς μάλιστα ἀσύγνωστος, διότι, τοῦ
λοιποῦ, φιλοτιμίας εὐγενοῦς ἰδίον ἐστίν, ἕκαστος ἡμῶν, ὡς ἔχει, νὰ προσ-
παθήσωμεν πάντες νὰ συλλέξωμεν ὅσα φέρονται πρᾶϊόντα τῆς μεγαλοφυΐας
αὐτοῦ, καὶ ἄλλος μὲν ἄλλα νὰ δημοσιεύσῃ, ἐπανορθῶν τὰ παραμεμορφωμένα,
ἔνιοι δὲ καὶ νὰ προσπαθήσωσιν, εἰ δυνατόν, νὰ εὕρωσιν εἴ που τυχὸν φέρε-
ταί τι κεκρυμμένον ἐν τινὶ γωνίᾳ τοῦ γραφείου αὐτοῦ, καὶ τοῦτο νὰ δώσω-
σιν εἰς φῶς, κληρονομίαν ἀνεκτίμητον κληροδοτοῦντες τὸ ἔθνος.

Ἐκ τοῦ ΛΑΜΠΡΟΥ, ἀρ' ὅσον γινώσκωμεν, δὲν ἐξεδόθησαν εἰμὴ ἀποσπά-
σματα διὰ τῆς 'Ιονίου 'Αρθολογίας' ταῦτα, εἰς σπάνιν περιελθόντα, ἐκεῖθεν
λαμβάνομεν καὶ καταχωροῦμεν σήμερον εἰς τὰς σελίδας μας. Εἶναι ἠθικὸν τὸ
ποίημα καὶ ἐγρᾶφῃ εἰς τὴν τῶν Ἰταλῶν ottava rima. Ὁ Λάμπρος, ἀνὴρ
διεφθαρμένων ἡθῶν καὶ διαφθορεὺς αὐτὸς, ἐξηπάτησε τὴν Μαρίαν, ἀθῶον
νεάνιδα καὶ παρθένον δεκαπενταετῇ, καὶ μετ' αὐτῆς ἐτεκνοποίησε τέκνα

τέσσαρα, τὰ μὲν ἄρρενα, τὸ δὲ θῆλυ, ἅτινα ἔρριψεν εἰς τὸ ὄρφανοτροφεῖον. Μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἱκανοῦ, εὐρισκόμενος, τῇ πρώτῃ μετὰ τὸ Πάσχα νυκτί, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ κλαίων τῆς ἀμαρτίας αὐτοῦ, βλέπει αἶφνης ἐνώπιόν του τὰ φάσματα τῶν υἱῶν—τὴν σπαρξικάρδιον ταύτην σκηνὴν περιγράφει ὁ ποιητὴς ἐν ταῖς ἐφεξῆς στροφαῖς.

Καὶ προβαίνει ἡ Μαρία λίγη νὰ πάρῃ
 Ἀρσίστὰ στὰ σωθικὰ τὰ μαχαμένα.
 Εἶναι νύκτα γλυκεῖα, καὶ τὸ φεγγάρι
 Δὲ βγαίνει νὰ σκεπάζῃ ἄστρο κανένα.
 Περίσσια, μύρια σ' ὅλη τους τὴ χάρι
 Λάμπουν ἄλλα μονάχα, ἄλλα δεμένα.
 Κάνουν κ' ἐκεῖνα Ἀνάστασι ποῦ πέφτει
 Τοῦ ὁλοσφαιτοῦ πελάου μὲς τὴν καθρέφτη.

« Τὰ μαλλικὰ σέβνω εἰς τὰ λιγνὰ μου στήθη,
 « Δένω σταυρὸ τὰ χέρια, Οὐράνια θεῖα !
 « Πέστε Ἐκείνου ποῦ σήμερ ἀναστήθη
 « Νὰ ἐλεσθῇ τὴ μαύρη τὴ Μαρία.
 « Μέρα εἶναι Ἀγάπης Ἀδὴς ἐνικῆθη.
 « Καίονται τὰ σπλάγγνα, καίονται τὰ στοίχεα,
 « Καὶ ἡ πυρκαϊὰ τοῦ κόσμου ἀναχλλιᾷζει,
 « Καὶ κατ' Αὐτῶν τὴ σπῖθα τῆς τινάζει.

« Ὁ Οὐρανὸς Ἀλληλοῦϊα ἡχολογεῖ·
 « Κατὰ τὴν γῆν ἐρωτεμένους κλίνει·
 « Ζῇ τοῦ νεροῦ καὶ ἡ στάλα ὕπου κολλάει
 « Στὸ ποτῆρι Ἀλληλοῦϊα ἐγὼ κ' ἐκείνη.
 « Ὅταν ἡ Πύλη ἀκούστηκε νὰ σπάξῃ,
 « Τί χλαλὸν στὸν κάτου κόσμῳ ἐγίνη ;
 « Χαίρεται μέσθ' ἡ ἄβυσσος καὶ ἀσπρίζει·
 « Ὁ πειρασμὸς τοῦ Ἀνθρωπῆ σφυρίζει. »

Στὴν ἐκκλησίαν ὥστόσο ὁ Δάμπρος μένει,
Ὅπου ἀνθρώπου πνοὴ δὲν ἀγροικιέται.
Ἄπ' ἐν εἰς ἄλλο στοχασμὸν πεγαίνει·
Εἶναι ὁ νοῦς του ἔρμος κόσμος ποῦ χαλιέται.
Μέσ' ἀπὸ τὸ στασίδι ἀγάλη βγαίνει,
Καὶ ὄχ τὴ ψυχὴ του ὁ στεναγμὸς πατιέται·
Μόνον ἡ σκόρπιαις δάφναις, ποῦ ἐμυρίζαν,
Ἐκεῖ ποῦ αὐτὸς ἐπερπατοῦσε ἐτρέζαν.

Καὶ τὸ πρόσωπο γέρνει ὡς ἂν τὴ δειάξη
Καὶ χαμπλὰ τοῦτα τὰ λόγια ρίπτει.
« Κουφοί, ἀκίνητ' οἱ ἄγιοι, καθῶς καὶ οἱ τάφοι·
« Εἶπα, κ' ἔκραξα ὧς τ' ἄγριο μετανύκτι.
« Ἄντρας, (α' ἡ μοῖρα, ὅ,τι κι' ἄ θέλῃ, ἀ; γράφη)
« Τοῦ ἐαυτοῦ του εἶναι Θεός, καὶ δείζεται
« Στὴν ἄκρα δυστυχίᾳ· μέσ τὴν ψυχὴ μου
« Κάθου κρυμμένη ἀπελπισιᾷ καὶ κοίμου. »

Πάει γιὰ νὰ ἔξῃ στὴ θύρα ἀρχὴ καὶ ἀνοίγει.
Λεπτὴ φωνὴ τοῦ λέει: Χριστὸς ἀνέστη.
Εἰς τὴν ἄλλη πηδαί, καὶ φωνὴ ὀλίγη,
Καὶ παρόμοια, τοῦ λέει: Χριστὸς ἀνέστη.
Ἀπὸ τὴν τρίτα πολεμάει νὰ φύγῃ,
Καὶ μία τρίτα τοῦ λέει: Χριστὸς ἀνέστη.
Αὐτοκίνηται; πάντα ἀνοίγονται οὖνε
Ἢ τρεῖς θύραι, καὶ ἀγὼ δὲν προξενοῦνε.

Καὶ ἰδοὺ τρεῖς σὺν ἀδελφία ἔρμα καὶ ξένα,
Ποῦ ἐν' ἀγροκέρει στυγνὸν ἔβαστοῦσαν·
Ὅπου στρίψῃ, ἔπου πάρ, τ' ἀπελπισμένα
Γοργὰ πατήματά του ἀκολουθοῦσαν.
Λυγδερὰ καὶ πλατυὰ κ' ὅλα σχισμένα
Τὰ λαμπριάτικα βούχα ὅπου φοροῦσαν.
Στὰ μπροστινὰ, στὰ πισινὰ στασίδια
Ὅλο σιγὰ του σιῶνται τὰ ξεσκλίδια.

Ποτέ δὲν τὰ ἔχει εἰς τὴ φυγὴ τοῦ ἀνάρια·
Ἐδῶ, ἐκεῖ, ἔμπρός, ὀπίσω, ἀπάνου, κίτου.
Βροῦν ὅμοια τὴν πλάκα ὀχτὼ ποδάρια,
Τρέχουν ἴσια κι' ἀκούονται τὰ δικά του.
Νὰ φύγῃ μία στιγμὴ τ' Ἄδῃ τὰ χνάρι·
Σπρώχνει μάτια μακρὺ τὸ πέδημά του,
Σὺν τ' ἄστρο ποῦ γοργὰ τὸ καλοκαῖρι
Χίνετ' αἰετὶ πέντε, δέκα ὀργυιαῖς ἀστέρι.

Ἐτ' ἔλ' ἐκιομένοι ἐκάμνε τριάντα —
Φοραῖς τὴν ἐκκλησιὰ, ποῦ βοᾷ στέρνει.
Σὰ νὰ ἔχῃ μέσα θυμικὰ σαράντα,
Μυροδὴν λιθανιοῦ τὴ συνεπέρνει,
Πάντα μὲ βία τὸ τρέξιμό, καὶ πάντα
Ὁ ζωντανὸς τ' ἀραχνιασμένα σέρνει.
Σκύβουν, πολὺ κρυφομιλοῦν, καὶ σείεται
Τὸ βαρπάκι, ποῦ λὲς καὶ ξεκολλιέται.

Ἄχ! ποῖος ἔδε, τὰ χέρια νὰ σηκῶνῃ
Ἡ Παναγία, τὰ μάτια της νὰ κλείσῃ;
Ἄχ! ποῖος ἔδε τὸ Πάσχα αἶμα νὰ ἰδρῶνῃ
Ὁ Χριστὸς, καὶ παντοῦ νὰ κοκκινίσῃ;
Τί σφοδρὰ τὴν Ἐκκλησιὰ πλακόνει,
Ὅπου τὴν ἴδια μέρα εἶχε βροντήσῃ
Ἀπὸ τόσαις χραῖς καὶ ψαλμοδίσκῃς,
Ποῦ ἔχῃ ἀντιλάμψει ἀπὸ φωτοχυσίαις!

Βρίσκειται σ' ἄγιον Βῆμα, ἀνατριγιάζει,
Καὶ πέφτει ὀμπρὸς τοὺς γονατιστὸς χάμου.
Μὲ τρομάρα κυττάει καὶ τοὺς φωνάζει,
« Σὺς γνωρίζω· τί θέλτε; Εἰστε δικά μου;
« Τοῦ καθενοῦ· τὸ πρόσωπο μοῦ μοιάζει·
« Ἀλλὰ πῆστε, τί θέλτε ἔτ' ἐν κοντά μου,
« Συχωρᾶτε, καὶ πᾶντε Ἀμέτε πέρα.
« Δὲν εἶναι; ἀκόμα Περουσία Δευτέρα.

« Ὁ κολασμένα, ἀφῆτε μου τὰ χέρια. »

Χεῖλη μὲ χεῖλη τότε ἐκολληθήκαν.

Ὅσα ἐδώσαν φιλιὰ, τόσα μαχαίρια

Στοῦ δυστυχή τὰ φυλλοκάρδια ἐμπήκαν.

Ἄφου στὸν κόσμον ἐλάμψανε τ' ἀστέρια,

Τέτοιου τρόμου φιλιὰ δὲν ἐδοθήκαν.

Φτυοῦνε τὰ χεῖλη ὡσὰν ἀπὸ φαρμάκι·

Μέσα τοῦ ἐπῆε τὸ νεκρικὸ βαμπάκι.

Στέκει σὰ μάρμαρο ὡς ποῦ ξημερώνει,

Κ' εἶναι φευγάτοι οἱ πεθαμένοι νέοι.

Τὴν τρομασμένη κεφαλὴ ψηλόνει,

Καὶ βαρυὰ νεκρολίθανα ἀναπνέει.

Τέλος πάντων τὰ μάτια ἄγρια καρφώνει

Σταῖς δάφναις, καὶ πολληώρα ἔπειτα λέει,

« Σῶρε, σημεῖο χαρᾶς » καὶ φουκτωμένο

Μὲ τὰ θυῶ, τὸ κτυπάει στὸ Σταυρωμένο.

« Κόλαση; τὴν πιστεύω· εἶναι τὴν ἀζάνει,

« Κι' ὅλη φλογοβολάει στὰ σωθικά μου.

« Ἀπόψε Κάποιος ποῦ ὅ,τι θέλει κάνει

« Μῶστειλε ἀπὸ τὸ μνημὲν τὰ παιδιὰ μου.

« Χωρὶς νὰ τὴ γνωρίζω ἐχθὲς μοῦ βάνει

« Τὴ θυγτέρα αἰσχρὰ στὴν ἀγκαλιά μου.

« Δὲ λείπει τώρα πᾶρεξ νὰ χαλάση

« Τὸν Ἐαυτὸ του, γιατί μ' ἔχει πλάσει. »

Σηκόνεται καὶ πέρνει τὴν πεδιαῖδα,

Σχίζει κάρπους, καὶ δάση, ὄρη, λαγκαδιὰ.

Στὰ μάτια του εἶναι μαύρη ἡ πρασιναῖδα,

Τὰ νερά καὶ τὰ δένδρα εἶναι μαυράδια.

Χύνεται μὲ μεγάλη ὀγλιγοράδα,

Καὶ γύρου ᾗ ἦναι, ὅτι θωρεῖ, σκοτάδια.

Κι' ἀκόμη λείει πῶς κυνηγιέται, ἀκόμη

Τὰ βαμπάκια τοῦ χάρου ἀκούει στὸ στόμα.

Ἐτῆς ὁ φονιάς ποῦ κρίματα ἔχει πλήθια,
 Ἐν φήσῃ νὰ τοῦ κλείσῃ ὕπνος τὸ μάτι,
 Βγαίνουν μαζὶ καὶ τοῦ πατοῦν τὰ στήθια
 Οἱ κρυφὰ σκοτωμένοι, αἷμα γιομάτοι·
 Μεγαλόφωνα κράζοντας βοήθεια
 Γυμνὸς πετιέται ὄχ τὸ ζεστὸ κρεββάτι,
 Κ' ἔχει τόση μαυρίλα ὁ λογισμὸς του,
 Ποῦ μὲ μάτια ἀνοικτὰ τοῦ βλέπει ὁμπρὸς του.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

Ὁ ἄριστος Κ. Χριστόπουλος, ὑπουργὸς τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ὑπέβαλεν εἰς τὸν Μεγαλειότατον Βασιλέα Ὁθωνα ἑκθεσιν ἐκτεταμένην περὶ τῆς καταστάσεως τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ ἔτος 1856. Ἐκ τῆς ἐκθέσεως ταύτης συνάγομεν ὅτι ἐδιδάχθησαν 58674 μαθηταὶ ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἐπὶ πληθυσμοῦ 1,013,153 ψυχῶν καὶ ἐδαπανήθησαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως 735,181 δραχμαὶ διὰ τὰ παντοῦ τοῦ κράτους ἐκπαιδευτικὰ κατεστήματα, ἐξαιρέσει τῶν δημοτικῶν σχολείων, ἅτινα διατηροῦνται διὰ τὰς δαπάναις τῶν δήμων. Περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων ἐν Ἑλλάδι, φέρονται τὰ ἑξῆς ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκθέσει.

Α'. ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΝ. — Ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ ἐδίδαξαν κατὰ τὸ λήξαν σχολιακὸν ἔτος καθηγηταὶ δύο καὶ διδάσκαλοι πέντε. Διευθύνετο ὑπὸ τοῦ γενικοῦ αὐτοῦ τε καὶ τῶν δημοτικῶν σχολείων Διευθυντοῦ, καὶ ἐπετηρεῖτο ἡ τῶν ἐνοικούντων καὶ ἑξώθεν προσφοιτῶντων διδασκαλιστῶν δίαιτα καὶ διαγωγὴ ὑπὸ ἰδίου ἐν αὐτῷ διαμένοντος Ἐπιτηρητοῦ.

Ἐρωτήθησαν εἰς αὐτὸ μαθηταὶ 42. Ἐν ταῖς γενικαῖς ἐξετάσεσι 15 τούτων προήχθησαν ἀπὸ τῆς Α'. τάξεως εἰς τὴν Β'. 23 δ' ἑλάτουν, εὐδοκιμήσαντες, δημοδιδασκαλικὸν πτυχίον, οἱ μὲν 44 δευτέρου βαθμοῦ, οἱ δὲ 9 τρίτου.

Προσῆλθον ἔτι ἑξώθεν, πρὸς ἐξέτασιν, ἑννέα ὑποψήφιοι· ὧν οἱ μὲν ἑξ, ἐνεκρίθησαν ἄξιοι Γ'. βαθμοῦ δημοδιδασκαλικοῦ· ὁ δ' εἰς Β', καὶ οἱ λοιποὶ δύο, ἀποτυχόντες ἐν ταῖς ἐξετάσεσι, ἀπεδοκιμάσθησαν. Ἐξητάσθησαν κατὰ τὰ νομομισμένα καὶ ὑποψήφιοι δημοδιδασκαλιστι, εἰς διαφορὰ Περὶ τῆς διαγωγῆς